

Investeeringis- ja pensionifondide IV kvartali 2019 ülevaade

Kvartali ülevaates ei ole arvesse võetud koroonaviiruse mõju.

Avaliku fondisektori varade maht kasvas neljandas kvartalis 4,7% ehk 243 miljonit eurot ning ulatus 5,45 miljardi euroni. 2019. aastal kasvas fondide varade maht eriti kiiresti, 21% ehk 943 miljoni euro võrra. Kiirele kasvule aitas kaasa 2019. aastal toimunud globaalsete aktsiaturgude kasv ning pikaajaliste völakirjade hindade tõus.

Põhinäitajad	III kvartal 2019	Muutus	IV kvartal 2019
Avalike fondide varade maht	5,208 mlrd €	?	5,451 mlrd €
II samba fondide osakaal	87,5%	?	87,2%
Avalike fondide osakuomanike arv (va pensionifondid)	11 575 tk	?	11 796 tk
Pensionifondide osakuomanike arv	804 899 tk	?	825 696 tk
Tegutsevate avalike fondide arv	46 tk	?	47 tk

Nagu ka eelmistel perioodidel toetasid fondide varade mahu kasvu kohustuslikud pensionifondid: aasta viimase kolme kuu kasvust moodustasid need 198 miljonit eurot ning kogu aasta kasvust 816 miljonit eurot. Kohustuslike pensionifondide varade maht ulatus detsembri lõpus 4,76 miljardi euroni. See on 87% kogu fondisektorist.

Kohustuslike pensionifondide kiire kasvu taustal jäävad teiste fondiliikide arengud tagasihoidlikemaks, kuid ka siin toimusid 2019. aastal mõned muudatused. Aasta keskel tõusid kinnisvarafondid suurimaks fondiliigiks investeerimisfondide seas ning neljandas kvartalis muutus nende vahe järgmise fondiliigiga ehk aktsiafondidega veelgi suuremaks. Kinnisvarafondide varade maht ulatus aasta lõpus 275 miljoni euroni, aktsiafondide varade maht oli 220 miljonit eurot.

Vabatahtlike pensionifondide varade maht tõusis neljandas kvartalis 18 miljoni euro võrra, küündides 200 miljoni euro piirini.

Kokku ulatus vabatahtlike pensionifondide indeksfondide osakuomanike arv 6207-ni, ehk 12% kogu vabatahtlike pensionifondide osakuomanikust. Kohustuslike pensionifondide seas oli indeksfondide osakuomanikke 34 059, ehk 4% 776 tuhandest osakuomanikust.

Tootluse poolest oli 2019. aasta Eesti pensionifondide jaoks väga edukas aasta. Kolmandik

kohustuslikest pensionifondidest näitasid 2019. aastal tootluseks rohkem kui 15%, kusjuures kolme indeksit järgiva fondi tootlus ulatus isegi 26-27%ni. Sellisele hea tulemusele aitas kaasa nii finantsturgude kasv 2019. aastal, kui ka aastatagune madal võrdlusbaas – just 2018. aasta lõpule langes finantsturgude languse madalaim punkt, peale mille asusid finantsturud taas kasvule.

Otseinvesteeringute osakaal kohustuslike pensionifondide struktuuris vähenes

Neljandas kvartalis langes otse-investeeringute osakaal kohustuslike pensionifondide koondportfellis 56%ni (aasta alguses oli 65%). Fondiinvesteeringute osakaal kasvas aga 40%ni (aasta alguses 32%).

Kohustuslike pensionifondide investeeringud aktsiatesse vähenesid neljandas kvartalis 16% ning ulatusid kvartali lõpus 700 miljoni euroni. Suurimad summad olid investeeritud nagu varemgi USA ettevõtete aktsiatesse (256 miljonit eurot). Suurbritannia ettevõtete aktsiatesse oli investeeritud 60 miljonit eurot ja Jaapani ettevõtete aktsiatesse 46 miljonit eurot. Eesti aktsiatesse on investeeritud 96 miljonit eurot ehk 1,8% kohustuslike pensionifondide koondportfelist.

Kohustuslike pensionifondide investeeringud võlakirjadesse vähenesid neljandas kvartalis 2% ning ulatusid neljanda kvartali lõpus 2,0 miljardi euroni. Suurimad investeeringud on tehtud Eesti (352 miljonit eurot ehk 7,4% kohustuslike pensionifondide koondportfelist), Leedu (272 miljonit eurot) ja Hispaania (222 miljonit eurot) võlakirjadesse. Valdav osa soetatud võlakirjadest on välja antud keskvalitsuste ja krediitiasutuste poolt.

Koos Eestisse investeerivate fondidega (kus objektina on enamasti kinnisvara ja maatükid) ulatus Eesti investeeringute osakaal 13,1% kohustuslike pensionifondide varadest (2018. aasta lõpus 12,8%).

Peamised arengusuunad ja riskid

- Indeksfondide madalam valitsemistasu tõmbab ligi investorite huvi. Kokku on turul juba 8 indeksfondi (5 kohustuslikku ja 3 vabatahtlikku). Kuigi nende koondvarade maht on veel väike (2% kohustuslike pensionifondide varade mahust ja 7% vabatahtlike pensionifondide varade mahust) kasvab nende kaudu investeerivate osakuomanike arv kiiresti. See võib muuta indekseid järgivaid fonde juba lähitulevikus arvestatavaks pensionifondide alamliigiks.
- Investeeringud Eesti emitentide väärtpaberitesse (aktsiad ja võlakirjad kokku) ei ole aastaga eriti muutunud ning need jäävad 9,4% juurde kohustuslike pensionifondide koondportfelist. Seoses pensionireformiga ja likviidsuse vajadusega lähitulevikus võivad investeeringud Eesti emitentidesse kahaneda.
- Pensionireformi tähtaja edasi lükkamine ja sellega seotud määramatus mõjutab fondivalitsejate äritegevust ja investeerimisotsuseid. Tulevikus toimuv pensionisüsteemist lahkumine vähendab fondide mahtusid ja investorite arvu. Vabade vahendite vajaduse kasv tulevikus sunnib fondivalitsejaid lõpetama või vähendama investeeringuid ebalikviidsetesse investeeringutesse.

Viimati muudetud 15.04.2020